

Beste mensen,

Vandaag, Vredeszondag, lezen we die moeilijke parabel van de onrechtvaardige rentmeester. Ik pak deze zondag alleen de spreuk aan het einde op: maak je vrienden met de onrechtvaardige Mammon en laat aan de hand van de ramen van Chagall zien, dat samen werken en samen leven ook de economische sector (geld) insluit als weg naar het Koninkrijk Gods, het rijk van vrede.

Geniet van de zondag

Zoals beloofd zal het weer daarbij helpen

Hans

VIJFENTWINTIGSTE ZONDAG JAAR C

Amos 08:4-07

Lucas 16:1-13

Bennekom 2013

Op deze zondag waarop we om vrede bidden, neem ik u in gedachte mee naar Jeruzalem. Om precies te zijn: naar de synagoog in het Hassada Ziekenhuis. Die gebedsruimte is een vierkant lokaal, waar op iedere wand drie gebrandschilderde ramen zijn aangebracht. Die ramen zijn ontworpen door de kunstenaar Marc Chagall. Zij stellen de twaalf zonen voor van aartsvader Jakob.

Op zijn sterfbed heeft Jakob zijn zonen opgeroepen om in ieder geval pragmatisch samen te werken en zo op den duur uit te groeien tot een messiaanse eenheid, tot het Koninkrijk Gods, tot een rijk van vrede.

De drie oudsten gaf hij de opdracht om waarachtig te leren zien, intens naar elkaar te gaan luisteren en tegenstellingen op te heffen door mensen met elkaar te verbinden. Alle anderen zonen kregen taken in de wereld toebedeeld: de een moest zorgen voor de infrastructuur, de regering en zijn ambtenaren, een ander kreeg het onderwijs in godsdienst en levenskunst toegewezen, een derde zou de veiligheid in het land moeten behoeden, weer een ander moest werkzaam zijn bij de rechtspraak; ieder zó, naar zijn talenten en eigen mogelijkheden.

Het meest verwonderlijke in deze synagoog is misschien wel het raam van Zebulon. Het is qua voorstelling een van meest eenvoudige. Het toont een zeilschip en wat vissen. Zebulon moet volgens een rabbijnse uitleg, handel drijven, visserij beoefenen, goederen en mensen transporteren en – naar men zegt – een glasfabriek runnen. Kortom: Zebulon moet in Israel het geld verdienen. Hij is de zakenman in het gezelschap, de ondernemer. In zijn portefeuille zit de economie van het land. Hij behartigt die samen met Issachar, de broer die in leeftijd het dichtst bij hem staat, en die de agrarische sector voor zijn rekening zal nemen.

Die ramen van Zebulon en Issachar stellen dezelfde vraag aan ons, die de twee lezingen van deze liturgie ook opwierpen: wat heeft geld – wat heeft de onrechtvaardige Mammon, zoals Jezus het noemt – nou te maken met spiritualiteit, met het Koninkrijk van God, met het rijk van vrede? Of anders gezegd: Hoe verhoudt zich de financiële pagina van uw krant zich met het nieuws uit de kerken, met de stand van zaken wat het geestelijk leven betreft?

Het is u misschien opgevallen dat ik graag en nadrukkelijk de opbrengst van de collecte naar de altaartafel breng. Ik ben er namelijk heilig van overtuigd, dat geld – en de manier waarop wij daar mee omgaan - alles te maken heeft met vrede, met eenheid in liefde, ja met het Koninkrijk Gods. Dat ook in de economie alles van Gods zegen afhangt en dat ons welzijn gerelateerd is aan ons ethisch handelen. In een liturgisch gebaar leggen we onze financiële gaven neer voor het aanschijn van de Eeuwige.

Met die opvatting zijn we m.i. in goed gezelschap. Zowel het Oude Testament als het Nieuwe brengen dit onderwerp ieder op zijn eigen wijze ter sprake. Daarbij is in het Oude Testament de

profeet Amos de meest uitgesproken woordvoerder. Hij wordt sinds het opkomen van het socialisme ook wel eens 'de rooie profeet' genoemd, omdat hij de zorg voor de armen hoog in het vaandel heeft staan en het onrecht, dat kansarmen ondervinden, hartstochtelijk aanklaagt. Onder de evangelisten is Lucas degene die het uitvoerigst sociale thema's aan de orde stelt, zoals: 'arm en rijk', 'geld en goed', 'vasthouden en delen'.

Om hetzelfde nog eens in het kader van de vredesweek te plaatsten: het bijbelse woord 'sjaloom', is veel breder en rijker dan ons woord 'vrede'. Dat woord 'sjaloom' is deze vredesweek in het geding. Als iemand je sjaloom toewenst of toebidt, dan hoopt hij of zij dat je naast vrede ook welzijn en welvaart mag ervaren, dat een goede gezondheid en alle zorg die daarbij hoort, je deel mag zijn, dat ook jij (en alle mensen op de wereld) toegang mogen hebben tot het goede der aarde en dat je zó in vrede mag leven.

In onze tijd nu we leven in een diepe financiële crisis is het wellicht niet meer zo moeilijk om in te zien dat geld en economie alles te maken hebben met vrede en zelfs met een maatschappij naar Gods hart.

Zolang immers miljoenen mensen in vluchtelingenkampen moeten verkeren, zolang mensen letterlijk met gevaar voor eigen leven als bootvluchtelingen op zoek gaan naar betere levensomstandigheden, zolang olie en andere bronnen van energie niet voor iedereen toegankelijk zijn, is er in onze wereld geen sprake van vrede. Laat staan, zolang mensen nog slachtoffer kunnen zijn van autobommen, aanslagen, van giftgas zelfs – door wie ook verspreid. Zolang is vrede nog een utopie. Zolang wijzelf, of onze bank of ons pensioenfonds geld beleggen in wapenindustrie, is vrede nog lichtjaren ver van ons weg.

'Hebben, hebben, hebben is uit', kopte mijn krant vorige week en voegde er aan toe: 'delen, ruilen, lenen is in'. En het modewoord, dat er bij hoort is 'sharification' in de betekenis van 'alles samen delen, alles samen gebruiken'. Dat is wat jongeren willen, zo werd in dat artikel betoogd. God geve dat het waar is! Want pas dan begin echte vrede ons toe te lachen.

Ja, we hebben onlangs met zijn allen nog een ander nieuw woord aan ons vocabulaire toegevoegd gekregen: 'participatiemaatschappij'. Dat betekent niet: ieder voor zich en God voor ons allen (zoals sommigen het wel heel gewiekt willen interpreteren). De zin van dat woord is, dat wij mensen liefdevol en – zo mogelijk - creatief naar elkaar omzien. Ook de regering zelf is van dat zorgzaam omzien nooit en door niemand vrijgesteld!

In een tegendraadse parabel laat Jezus ons deze morgen zien hoe besmet ons omgaan met geld kan zijn. Jezus staat daarmee helemaal in de traditie van Amos zoals we die profeet in de eerste lezing hoorden fulmineren. Maar hoe negatief onze relatie met het geld ook kan zijn, toch roept Jezus aan het einde van zijn parabel ons op om ons vrienden te maken met behulp van de onrechtvaardige Mammon.

Hij doet dat met een zin, die te denken geeft, een uitspraak waar je lang over zou kunnen mediteren: want .... hoe doe ik dat eigenlijk, je geld en eventueel je spaarrekening en al wat je bezit inzetten voor het Koninkrijk Gods, voor de Pax Christi, het rijk van vrede? De boodschap uit de bijbel klinkt vandaag echter luid en duidelijk:

Maak ook jij je vrienden
met behulp van de valse mammon,
(in dienst van de vrede)
opdat zij jullie in de eeuwige tenten opnemen,
wanneer die mammon er niet meer zal zijn.